

tus *respons.* 534. vbi cum iure Civili septem testes requirentur ad testamenti firmitatem, septem testibus presentibus interrogatione fieri debere sine presentia notarij inquit; sequitur Menochius *d. conf.* 45. n. 32. & *d. pras.* 8. n. 15. sed cum iure Regio quinque testes sufficiant sine interventione notarij in testamento nuncupativo, l. 1. tit. 2. lib. 5. *Ordinamenti*, l. 3. *Tauri*, quæ est 2. tit. 4. lib. 5. *Recop.* eundem numerum in casu dicto sufficere dicendum est. Quod procedit etiam si is qui interrogat legatarius sit, cum eius nihil intersit, an vnus potius sit hæres, quã alter. Farinac. *d. conf.* 97. n. 16. Secus si ab herede fiat interrogatio, vt contra Boerium *decis.* 35. n. 6. tenet bene Thesaurus *d.* q. 99. n. 10. Et etiam quando interrogatio fit à propinquis, & interessatis, & à persona suspecta. Ruinus *conf.* 12. in fine. Borrelus *conf.* 37. num. 19. Rota *decis.* 638. num. 5.

7 Ampliatur tertio etiam si non cõstet testatorem testari voluisse, & etiam si notarius rogatus non fuisset à testatore; nihil ergo refert, an tunc vel prius deliberaverit testari, ex quo in sua potesta-

te fuerat recusare, vel approbare heredis nomen. Alexander *conf.* 33. num. 12. Socinus Iunior *conf.* 178. num. 5. & 10. lib. 2. Menochius *conf.* 45. num. 33. & 34. & *presumpt.* 8. num. 28. Fachineus *conf.* 8. numer. 12. lib. 1. & lib. 5. *controvers.* cap. 69. Intrigliolus *decis.* 33. nu. 2. & 8. Thuscus *tom.* 8. lit. T. *conclus.* 124. numer. 18. Gratianus vbi supra numer. 12. Thesaurus *quæst.* 99. n. 4. Castillo *cap.* 27. n. 70. & 81. & de defectu rogationis Cancerius *lib.* 1. *variar.* cap. 4. nu. 137. *vers.* His suffragabatur, quidquid contrarium velint cum multis Marta *decis.* 89. nu. 2. & 9. Surdus *conf.* 414. n. 10. Quorum opinio admittenda erit, cum concurrerit coniectura, qua falsum committi posse suspicetur, nam tunc invalidũ erit testamentum. Surdus *num.* 53. *cum seqq.* Franc. Becius *conf.* 102. num. 10. Sfortia Oddus *conf.* 76. nu. 6. Farinacius *conf.* 97. num. 8.

9 Ampliatur quarto etiam si ad interrogationem personæ suspectæ, & privatum testamentum sit conditum; dummodo fraus cesset, & nulla alia suspicio detur, quia in potestate testatoris fuit respondere, vel non

non respondere. Alciatus, *respons.* 534. vbi respondit, testamentum conditum à marito interrogate vxore, quæ se hæredem fieri curaverat, & quæ voluntatem testatoris ita esse scripserat, dicebatque: marite me dic vt ego dicam, & singula verba vxor recitabat, & vir ille repetebat, validũ esse. Menochius *dict.* *conf.* 45. numer. 7. & 35. & *presumpt.* 8. num. 20. Gratianus *num.* 12. Castillo *num.* 28. Thesaurus *num.* 10. Bursatus *conf.* 47. num. 27. cum Ruino, Simone de Prætis, & alijs. Surdus *d. conf.* 414. n. 58. Farinacius *d. conf.* 97. num. 17. Gomez de Leon *decis.* *Hispal.* 57. num. 1. & 4.

10 Ampliatur quinto etiam si non tantum de ipso herede testatorẽ rogavit notarius, sed etiam si lecto toto tenore testamenti testator dicat sibi ita placere. Aretinus *in princip. instit. de testament.* num. 15. Graeus *conf.* 30. num. 20. volum. 2. Antonius Gabriel *lib.* 4. *de testament. conclus.* 2. num. 3. Grasus §. *institutio quæst.* 17. num. 6. Julius Clarus §. *testamentum*, q. 37. n. 4. qui licet, n. 5. contrarium sentiat à communi opinione fatetur in practica non esse recedendum;

Castillo *dicto cap.* 27. nu. 62. Ampliatur sexto etiam si testator balbutiat, dum tamen sit in plenitudine intellectus, nec multum infirmitate gravatus. Iafon *in d. l. i. habemus num.* 3. *C. de testam.* Alexander *conf.* 33. num. 6. & 7. lib. 3. & *conf.* 105. nu. 6. lib. 7. Ruinus *conf.* 12. num. 8. lib. 2. Menochius *d. conf.* 45. num. 37. 38. & 39. Romanus *conf.* 306. num. 5. Ludovicus Iustus *in respons. pro vxore num.* 79. & nu. 947. Mantica *de coniect. ultim. volunt. lib.* 2. tit. 6. num. 8. Grasus vbi supra *quæst.* 17. num. 7. & 8. Flores de Mena *lib.* 1. *var. quæst.* 1. nu. 48. Peralta *in Rubr. de hered. instituend.* numer. 80. in fin. Farinac. *conf.* 97. num. 11. Et alij de quibus supra *cap.* 19. n. 17.

11 Denique testamentum posterius ad interrogationem alterius factum tollit primũ solemniter confectum. Decius *conf.* 489. n. 9. Alexander *conf.* 33. n. 11. lib. 3. Romanus *d. conf.* 306. in secundo dubio. Socinus Iunior *conf.* 144. numer. 56. lib. 2. Ruinus *conf.* 12. num. 11. lib. 2. Menochius *dict.* *conf.* 45. numer. 8. & numer. 36. & *pres.* 8. numer. 21. Hypolit. Riminald. *conf.* 128. num. 33. lib. 2. Cephalus *conf.* 546. li. 4.

Surdus *conf.* 414. num. 61. Bur-
gos de Paz *conf.* 11. num. 21.
Selle *decif.* 56. vol. 1. nu. 30. Fa-
chineus *lib.* 5. *cōtrovers.* cap. 70.
Thadeus Pifo *lib.* 1. *variar.*
cap. 12. num. 5. Ripa de *actis in*
articulo mortis. cap. 61. num. 19.
Castillo d. cap. 27. nu. 74. Pe-
ralta in *Rubr. de hered. insti-*
tuent. nu. 81. vbi inquit, quod
hæc est vera ampliatio ad
nostram conclusionem, licet
contrarium leuissima ratio-
ne duci dixerint Gaidon Pa-
pa *conf.* 64. Paul. Castrensis
conf. 155. viso quarto ad fin. lib. 1.
Socinus Senior *conf.* 92. num.
77. *vers.* sed præmissis non obsta-
tibus lib. 3. Zazius *conf.* 3. num.
38. lib. 1. Anton. Gabriel. d. *cō-*
cluf. 2. num. 8. Iulius Clarus, S.
13 *testamentū* *quest.* 37. *vers.* quarto
scias Grafus d. *quest.* 17. nu. 11.
Thesaurus d. *quest.* 99. nu. 12.
Maynardus *decif.* 6. num. 18.
quorum opinio tunc sequen-
da erit, cum aliquid fraudis
opponatur testamento ad in-
terrogationem confecto, ita
vt de eius valore dubitetur.
Cancerius *lib.* 1. *variar.* cap. 4.
num. 81. Verum communis opi-
nio, & principalis conclusio
aliquas patitur limitationes,
quæ ad praxim necessaria
omnino sunt. Prima igitur

& generalis, quæ omnes ferè
comprehendit est, quando
falsi suspicio adest. Tunc er-
go testamentum ad interro-
gationem alterius factum nõ
valet: ea ergo ratione here-
des palam à testatore nomi-
nari debere cõstitutum fuit,
vt falsitas, quæ in testamen-
tis solet committi, quantum
fieri potest, evitetur. Ita cõ-
mune conclusionem limi-
tant. Decius, Curtius Iunior,
Craveta, & Grammaticus,
vbi per Menochium, d. *conf.*
45. n. 16. & *præs.* 8. n. 8. Grafus,
& Clarus, vbi supra Matien-
zus, in l. 1. tit. 4. lib. 5. *Recopil.*
glos. 16. num. 9. Flores de Mena
d. *quest.* 1. num. 52. Covarrub.
in cap. cum tibi nu. 4. de *testam.*
15 *vers.* est tamen Castillo vbi su-
pra num. 56. ratio potissima
huius est, quia in civilibus
falsi suspicio pro falsitate ha-
betur, l. iubemus, C. de probatio-
nib. Mascardus de probat. *con-*
clus. 739. n. 4. Castillo d. c. 27.
num. 57. Farinacius tom. 5. q.
152. Thesaurus *lib.* 2. *quest.*
42. Nogueroi allegat. 26. nu.
141. & 147. hæc autem suspi-
cio falsi ex circumstantijs,
quæ intervenerint, arbitrio
iudicis relinquatur. Flores de
Mena num. 53. Matienzus nu.
12. Castillo n. 80. Thesaurus
quest.

quest. 99. num. 12. *vers.* hæc om-
nia sed cum iudicis arbitriū
iuris dispositionibus, doctri-
nisque Doctorum debeat re-
gulari, non in merito quæ in
casu huius rei cõtingere pos-
sunt, & solent, à Doctoribus
traduntur: ex quibus aliqua
ad perfectam declarationem
hic describere libuit.
17 In primis testamentum
debet esse conditum sine ali-
qua suggestione, ita vt ex
hac parte omni prorsus ca-
reat suspicione. Covarrubias
in d. cap. cum tibi num. 4. *vers.* est
tamen. Peralta in *Rubr. de hered.*
instituend. num. 81. *vers.* secus
autem; & hæc suggestio ex
plurimis coniecturis potest
probari, prima est, si testa-
mentum inficio testatore scrip-
tum sit, quamvis ergo po-
stea legatus, & respondeat
quod sic, presumpcio, & con-
iectura datur suggestionis.
18 Menochius *lib.* 4. *præs.* 8. num.
39. & *conf.* 45. num. 17. Mantica
de *coniectur.* lib. 2. tit. 6. num.
10. Grafus *quest.* 17. nu. 9. Ma-
tienzus d. glos. 16. num. 12. Pe-
ralta d. c. num. 81. *vers.* Secunda
declaratio, Castillo num. 72.
vbi plures refert Thesaurus
num. 12. vbi testatur de com-
muni, Mandosius in *Addit. ad*
Roman. conf. 306. quia magis

videtur testatio propinquo-
rum, vel notarij quam testa-
toris. Et hæc magna præ-
sumptio est falsitatis. Iulius
Clarus *quest.* 37. num. 8. D.
Franc. Hieronym. Leo *decif.*
Valent. 30. num. 7. vol. 1.
19 Secunda coniectura est,
quando testatore nolente, vel
recusante vocatus fuit nota-
rius, testamentum que fieri
cœpit, Marsilius *singul.* 449.
Roman. conf. 306. Socinus
Senior *conf.* 92. num. 16. lib. 3.
Thesaurus *quest.* 99. num. 6. si
ergo constet testatorem te-
stati noluisse, testamentum
erit nullum. Cõsendum qui-
dem est metu coactum fecis-
se; facile quippe infirmis præ-
cibus acquiescit, quia timet
derelinqui si negat, quæ pe-
tuntur.
20 Tertia coniectura sugge-
stionis datur, si testator non
vocavit notarium, Paul. de
Castro in l. hæc *consultissimæ*
at cum humana. C. qui test. facer.
post. Bald. in d. l. iubemus col. 1.
vers. Sed si nota Covarrubias
in d. c. cap. cum tibi num. 4. Pe-
ralta d. num. 81. *vers.* Sexta de-
sumitur declaratio, Cancerius
d. cap. 4. num. 137. *vers.* His sus-
fragabatur, & alij relati supra
cap. anteced. num. 21. Sufficit
tamen quod de voluntate te-
te-

testatoris tabellio sit vocatus; vel quod ratam habeat vocationem. Peralta *d. nu. 81. vers. Secunda declaratio*, Salazar *de usu & consuetudine cap. 3. num. 9.* quia omnia nostra facimus; quibus auctoritatem nostram impartimur, *l. 2. §. omnia nostra, C. de vet. iur. enue-*
 22 *cleau.* Et rati habitio retrotrahitur, & mandato comparatur, *l. rati habitio, ff. de regul. iur.* in dubio tamen à testatore vocatus notarius intelligitur, nisi alia coniectura suggestionis detur; nam tunc à propinquis, & interessatis diceretur admissus. Castillo *lib. 5. cap. 73. vers. secundus casus*, & sic est intelligendus Thefaurus *nu. 4.* ubi ab interessatis, & propinquis in dubio vocatum notarium dicit,
 23 Mantica *de coniect. lib. 2. tit. 6. num. 10.*
 24 Quarta coniectura est, cū tabellio ab hærede fuit adhibitus, Socinus *conf. 92. col. 2. lib. 3.* Petrus Surdus *dict. conf. 414. num. 10.* Matienzus *in l. 1. tit. 4. lib. 5. glos. 16. num. 12.* Peralta, *dict. nu. 81. vers. secunda declaratio in fine.* Mantica *dict. tit. 6. num. 10.*
 25 Quinta est, cum à persona suspecta fit interrogatio. Riuinus *conf. 12. num. 12. & conf. 9.*

num. 15. lib. 2. Menochius *dict. pref. 8. num. 40.* Grafus, *quæst. 17. num. 10.* Suarez *allegari num. 30.* Castillo *lat. d. lib. 4. cap. 27. num. 64. & 65.*
 26 Sexta coniectura suggestionis, & falsitatis, siue fraudis suspicio est, quando hæredis institutio facta fuit ad interrogationem eius, qui adduxit notarium, & testes, & fecit ut institueretur. Paulus de Castro *conf. 174. numer. 13.* Craveta *conf. 16. num. 54.* Decianus *conf. 69. num. 11. lib. 2.* Farinacius *decis. 242. num. 27. in novissim.* Menochius *lib. 4. pref. 12. num. 3.* maxime si præcausa antea erat instituta. Laurentius de Pinu *conf. 24. nu. 8.* Et si testes suspecti sint, Menochius *pref. 8. in fin.*
 27 Septima est, si instituti fuerint hæredes, qui dictaverunt testamentum, quia huius ad interrogationem notarii factum fuisse. Hypolitus, Riminaldus *conf. 261. lib. 3. num. 7.* Castillo *dict. cap. 27. num. 64.*
 28 Octava est, si non constat testatorem voluisse testari. Corneus *conf. 76. col. pen. lib. 1.* Socinus *conf. 229. col. 5. lib. 2.* Aymon *conf. 143.* Menochius *lib. 4. pref. 8. num. 38.* Peralta, *dict. num. 81. vers. tertia.* Maric *dict.*

d. tit. 6. n. 9. Covarrubias *in d. cap. um tibi n. 4. in medio* Cancercius *d. cap. 4. num. 134. vers. hinc pauci in medio.* Surdus, Marta, & alij *relati supra n. 8.*
 29 Nona coniectura est, si noctis tempore factum fuit testamentum sine luminibus, & non expressum fuit, quæ hora noctis testator disposuit illud. Decianus *conf. 65. n. 20. & 21. lib. 2.* Menochius *pref. 12. num. 5. 6. & 7.* Mantica *de coniect. lib. 2. tit. 8. num. 3.* quæ ergo noctis tempore fiunt, & sine luminibus suspicione nõ carent, *l. 1. §. tria lumina; ubi Glossa, ff. de ventre inspiciendo;* cum plurimis adductis à Velasco *axiomat. iur. litera M. num. 11.*
 30 Decima coniectura suggestionis est, si instituti non sint hæredes, quos testator instituere debebat; ut sunt filij, & consanguinei: magna enim præsumptio est falsitatis. Ioan. de Anania *conf. 23. nu. 1. & 2.* Castrensis *conf. 339. n. 1. lib. 2.* Roman. *conf. 179. n. 16.* Hieron. Gabriel. *conf. 16. num. 43. lib. 1.* Menochius, *dict. lib. 4. pref. 12. num. 10.* Mieres *de Maioratu 1. part. quæst. 25. num. 8.* Naturalis enim ratio, & omnia iura clamant pro filijs, & consanguineis, &

semper præsumendum est, testatorem propinquos suos instituere velle, *l. cum avus, ff. de condit. & demonstrat. l. cum acutissimi, C. de fideicommiss. l. penult. ff. de iur. codicillor.* quia pro suis, & non pro alienis fervire, & laborare homines creduntur, *l. si pactum 9. ff. de probat. l. penult. ff. de bon. libert.* Casiodor. *lib. 2. var. Epist. 14.* Seneca *lib. 2. controvers. 1.*
 Undecima coniectura est, quando aliquid insolitum factum fuit, ut testator conficeret testamentum, vel aliquo modo disponderet. Menochius *dict. pref. 12. num. 3. & 4.* Decianus *dict. conf. 65. n. 11.* ut si adiecta fuit testamento clausula insolita. Gratus *conf. 20. num. 2. lib. 2.* quia ex insolita, & nimia diligentia arguitur dolus, *l. si quis sub conditione, ff. de condit. instit.* Natta *conf. 436. num. 41.* Craveta *conf. 39. num. 5.* Noguero *allegat. 26. num. 129.* Giurba *conf. 54. num. 14. & 15.*
 Duodecima coniectura suggestionis, & fraudis deducitur ex actu vicinitate, & parva temporis distantia. Corneus *conf. 29. num. 20. lib. 3.* Ruinus *conf. 9. num. 15. lib. 2.* Et ex actu multiplicitate. Noguero *dict. nu. 129.* D.